

MOKOMOJI PRIEMONĖ NR. 13

EUGENE'AS TRIVIZASAS APIE TERMINĄ „PIGS“

Eugene'as Trivizasas, šiuolaikinių pasakų autorius ir Rydingo universiteto kriminologijos profesorius, laimėjęs bylą prieš kompaniją „Coca-Cola“, užrašinėja ir moksliskai dokumentais pagrindžia savo požiūrį į termino PIGS naudojimą ir sistemingą negatyvių stereotipų taikymą aprašant žmones. Profesorius E. Trivizasas rašo:

Graikų vaizdavimas sukčiais, išdavikais ir panašiai yra dar vienas sociologinio reiškimo, kai krizės metu pasitelkiami neigiami nacionaliniai stereotipai, pavyzdys. Užtuot teiskus ir kritikavus konkrečių asmenų sprendimus ar veiksmus, kolektyviai stigmatizuojama visa tauta. Pats pavojingiausias stereotipas yra abejonė, ar konkrečios rasės ar etninės grupės yra žmogiškos.

Akronimas PIGS, kurį Vakarų Europos ir anglosaksų investuotojai ir komentatoriai naudoja kaip trumpinį kalbėdami apie Pietų Europos tautas ir jų ekonomikas, nėra tik neskoningas įžeidimas. Tai šiuolaikinė istorinio reiškimo, kai abejojama kitų žmonių žmogiškumu, versija, tai procesas, kai vienos etninės grupės nariai kitos grupės narius sumenkina iki gyvulio ir tokiu būdu parodo, kad jie nusipelno, jog su jais elgtųsi kaip su gyvuliais.

Net jei kai kurie laikraščiai, pavyzdžiui, „Financial Times“, ir bankai, pavyzdžiui, „Barclays“, atsiliepė į nusiskundimus, kaip antai į Portugalijos finansų ministro nusiskundimą, ir uždraudė naudoti terminą PIGS, išlieka pavojus, jog šis terminas įsitvirtins vartosenoje. Toliau vartojantys šį terminą nesupranta, kaip tai rimta. Jie pamiršta, kad panašūs užgaulūs posakiai buvo sistemingai naudojami praeityje siekiant sumažinti visuomenės jautrumą, ištrinti bet kokį sąžinės graužimą ir empatiją bei paruošti dirvą persekiojimui, žudynėms ir net genocidui.

Pavyzdžiui, prieš genocidą Ruandoje vyriausybė vykdė koordinuotą žodinio aukų nužmoginimo kampaniją, o per II pasaulinį karą japonų propaganda tokį pat metodą naudojo prieš amerikiečius. Kraštutiniausias pavyzdys, be abejo, yra Trečiojo reicho veiksmai. Pesticidas „Ciklonas B“ buvo viena iš cheminių medžiagų, naudotų koncentracijos stovyklose vykdant žydų genocidą. Vis dėlto gerokai anksčiau, nei pesticidais buvo pradėta žudyti kalinius –nacių propagandos mašina juos nužmogino.

Apibūdinant žydus buvo sistemingai naudojami žodžiai „žiurkės“ ir „parazitai“. Be abejo, jei į savo oponentus žiūrite ne kaip į žmones, o kaip į gyvulius ar parazitus, žudysite juos be didesnių skrupulų, kad panaudotumėte jų plaukus ar riebalus. Žodinis nužmoginantis smurtas dažnai būna pirmas žingsnis tikro smurto link. Ir ne tik tarptautinėje arenoje.

Tyrinėdamas organizuotus nusikaltimus, išskyrčiau dvi agresyvios raiškos kategorijas: vienos atveju neigiamas oponento vyriškumas, kitos atveju – jo žmogiškumas. Supratau, kad pirmoji paruošia dirvą ritualiniam smurtui, o antroji – tikrajam (1). Žodinis nužmoginimas sukelia tragiškus padarinius – štai kodėl antropologai A. Montagu ir F. Matson mano, kad kitų žmonių nužmoginimo procesas yra

EUROPOS ISTORIJOS NAMAI

„penktasis Apokalipsės raitelis“. Be abejo, būtų pernelyg drąsu tvirtinti, kad naudojantieji terminą PIGS ruošia dirvą ekonominėms „kiaulių“ skerdynėms Pietuose.

Tačiau stebina tai, kad civilizuoti žmonės ima naudoti menkinančius posakius, dėl kurių praeityje patirta tiek daug kančių. Kai mes kitų nebelaikome asmenimis, o stereotipų atstovais, kai viena etninė grupė laikoma įkūnijančia viską, kas yra dora ir moralu, o oponentas – viską, kas yra nesąžininga ir nemoralu, atveriamos durys visokių rūšių barbarizmui. Pietiečiai – ne „kiaulės“, juolab graikai nėra apsigimę sukčiai ir vokiečiai nėra linkę vykdyti genocidą.

Gėris ir blogis egzistuoja kiekviename iš mūsų ir blogį gali lengvai pažadinti žodiniai socialiniai santykiai. Tikėkimės, kad „penktasis Apokalipsės raitelis“, dar nesėjęs užpulti iš naujo, suklops ant sveiko proto ir mūsų bendro žmogiškumo akmenų.

1. „Crowd events in the Metropolitan Area“, The Kingston Law Review, vol.9, No.3, December 1979.
2. Ashley Montagu, Floyd Matson „The Dehumanization of Man“, New York: McGraw-Hill, 1983

Šaltinis: TA NEA